

Suhdanne-ennuste

Kuntarahoitus

Q3/2024

Suomen talous kääntyi nousuun, mutta kasvun lähteitä on yhä liian vähän – kuntien rahoitusali jäämä kasvaa merkittävästi

Suomen talous on alkuvuonna kehittynyt odotuksia paremmin. Nousu on vielä heiveröisellä pohjalla, sillä kuluttajat ovat yhä ahtaalla ja investointien heikkous jatkuu. Korkeiden korkojen myötä ensi vuoden näkymä on onneksi jo selvästi parempi – talous kiihdyttää kahden prosentin kasvuun. Kuntien alijäämä kasvaa odotettua enemmän sekä kasvavien kulujen että korkealla pysyvien investointitarpeiden takia.

Kuntarahoitus:
Suomen talouden ennuste, syyskuu 2024
Määrän muutos, %

		2023	2024e	2025e	2026e
Tarjonta	Bkt	-1,2	↑ -0,3	→ 2,0	→ 2,0
	Tuonti	-6,6	↑ -0,5	↑ 4,0	→ 2,0
Kysyntä	Yksityinen kulutus	0,2	↓ 0,5	↓ 1,0	→ 1,5
	Julkinen kulutus	3,4	→ 0,5	↑ 0,0	↑ 0,5
	Investoinnit	-8,8	↓ -6,5	↑ 5,0	→ 4,0
	Vienti	-0,1	↑ 1,0	↑ 5,0	→ 2,5
Muut ennusteet*	Työttömyysaste (15–74 v.)	7,2	↑ 8,2	↑ 7,8	↑ 7,1
	Kuluttajahintainflaatio	6,3	↓ 1,9	→ 1,9	→ 1,7

Nuolet: ennustetta ↑ nostettu ↓ laskettu → säilynyt ennallaan.

*Ennuste vuosikeskiarvoina. Lähde: Tilastokeskus, Kuntarahoitus

Alustavien arvioiden perusteella bkt kääntyi ensimmäisellä vuosipuoliskolla jo hienoiseen kasvuun. Kumulatiivisesti kasvua on kertynyt vuoden alusta noin 0,6 prosenttia. Kevään laajojen työtaistelujen vaikutukset näyttäisivät jääneen ennakoitua vähäisemmiksi. Vuositasolla bkt-kasvu on kuitenkin vielä tuntuvasti pakkasella.

Talouden elpyminen on käynnistynyt, mutta toipuminen on vasta alussa ja kasvun lähteitä on yhä niukasti. Suhdannekäänteeseen saa jo vetoapua viennistä, mutta lisää tarvitaan. Kotitaloudet ovat edelleen ahtaalla nousseiden kustannusten ja korkorasituksen vuoksi. Talousluottamus on matalalla ja pelko työttömyydestä lisää kuluttajien varovaisuutta. Lisäksi yleisen arvonlisäverokannan korotus sekä sosiaalietuuksien leikkaukset kuormittavat kotitaloussektoria.

Rakennusalan lama on hiljalleen helpottamassa, ja pohja ohitetaan loppuvuoden aikana.

Yritystaloudessa kone- ja laiteinvestoinnit sinnittelivät pitkään melko hyvällä tasolla, mutta viimeisen puolen vuoden aikana nekin ovat kääntyneet selvään laskuun. Samoin rakentamisessa heikko suhdannetilanne jatkuu. Rakennuslupamäärien vakautuminen onneksi viittaa siihen, että rakennusalan lama on hiljalleen helpottamassa, ja pohja ohitetaan loppuvuoden aikana.

Talouden korkoherkkyys toimii molempiin suuntiin.

Elpymisen voimakkuus on hyvin riippuvainen Euroopan keskuspankin korkopolitiikasta. Viime vuosina kohonnut korkotaso on iskenyt vaihtuvakorkoisiin lainoihin tottuneisiin suomalaisiin poikkeuksellisen rajusti. Talouden korkoherkkyys toimii kuitenkin molempiin suuntiin, ja Suomi oletettavasti hyötyy korkotason laskusta useimpia muita euromaita enemmän. Mikäli EKP alentaa talletuskorkoa markkinaodotusten mukaisesti ja lyhyet korot laskevat ensi vuoden loppuun mennessä reilun 2 prosentin tuntumaan, asuntomarkkinoiden käänne vahvistuu ja kulutuksen sekä investointien toipuminen vauhdittuu.

Talous vihdoin ponnistamassa kasvun tielle

Vaikka talouden kehitys vuoden 2024 sisällä on jo positiivista, edellisvuoteen verrattuna kasvu jää yhä lievästi miinusmerkiseksi bruttokansantuotteen heikon lähtötason vuoksi. Olemme kuitenkin nostaneet kuluvan vuoden bkt-ennustemme -0,3 prosenttiin (ed. -0,5 %). Ensi vuonna elpyminen vahvistuu ja saa tukea sekä ulkomaankaupasta että kotimaisen kysynnän kasvusta. Odotamme Suomen bkt:n kasvavan 2 prosentin vauhdilla sekä 2025 että 2026.

Työttömyys on kuluvan vuoden aikana noussut jonkin verran aiempia ennusteitamme nopeammin, mikä tosin selittyy osin työvoiman kasvun jatkumisella. Työllisten absoluuttisella määrällä mitattuna työllisyyden heikkeneminen on ollut toistaiseksi melko maltillista. Toisaalta työmarkkinoilla ei vielä ole myöskään merkkejä paremmasta. Työllisyys reagoi talouden elpymiseen viiveellä ja työttömyys alkaa selvemmin laskea vasta ensi vuonna. Arvioimme keskimääräisen työttömyysasteen nousevan kuluvana vuonna 8,2 prosenttiin (ed. 8,0 %). Ensi vuonna työttömyys laskee 7,8 prosenttiin (ed. 7,5 %) ja vuonna 2026 edelleen 7,1 prosenttiin (ed. 6,8 %).

Inflaatio on hidastunut Suomessa selvästi muuta euroaluetta nopeammin. Syksyn aikana inflaatio tosin uudelleen hieman kiihtyy, koska arvonlisäveron korotus välittyi kuluttajahintoihin. Myös sähkön hintaindeksiin liittyneen laskentavirheen vaikutuksen poistuminen nostaa väliaikaisesti vuosi-inflaatiota. Kokonaisuutena kuluttajahintojen nousu on kuitenkin ollut hieman aiempia arvioitamme maltillisempaa, ja olemmekin tarkistaneet vuoden 2024 inflaatioennustemme 1,9 prosenttiin (ed. 2,4 %). Vuosien 2025 ja 2026 ennustemme pidämme ennallaan 1,9 ja 1,7 prosentissa.

Ennustamamme elpymisvauhti on varsin maltillinen siihen nähden, että talous lähdössä nousuun melko syvästä suhdannekuopasta. Viimeksi hieman vastaavanlainen nousukäänteeseen koettiin 2015 alussa, mitä seuranneen kolmen vuoden aikana bkt kasvoi lähes kolmen prosentin vauhdilla. Toistaiseksi aivan yhtä ripeää elpymistä ei ole nähtävissä, sillä maailmantalouden veto painottuu nyt poikkeuksellisen voimakkaasti palvelualoille, eikä kasvu säteile Suomen vientiteollisuuteen totutulla voimalla. Suomen kasvuodotukset vahvistuvat, mikäli globaali teollinen sykli alkaa toipua.

Toimintaympäristöön liittyy myös yhä merkittäviä riskejä. Geopoliittinen tilanne on hyvin arvaamaton, ja suurvaltojen keskinäinen kamppailu saattaa näkyä protektionismin voimistumisena. Myös korkojen laskuodotuksissa voidaan kokea takaiskuja, jos euroalueen kotikutoiset inflaatiopaineet osoittautuvat oletettua sitkeämmiksi.

Kuntien kasvavat alijäämät pakottavat kiihdyttämään sopeutustoimia

Käyttötalouden kustannusten voimakas kasvu ei ole vain hyvinvointialueita vaivaava ongelma. Kunnissakin vuoden 2023 toteutuneet toimintakulut olivat selvästi budjetoitua suuremmat, minkä seurauksena myös vuoden 2024 menotaso on jo lähtökohtaisesti ennakoitua korkeampi. Nousupaine on ollut erityisen voimakasta henkilöstökuluissa ja palveluostoissa.

Verotulokertymät näyttäsivät puolestaan jääneen alkuvuonna hieman aiempia arvioitamme pienemmiksi. Toisaalta loppuvuoden verokertymien näkyminen on edellisvuotta vahvempi, koska kuntaveroon kohdistuvat veronpalautukset pienenevät nyt ensimmäisen kerran sote-uudistuksen jälkeiselle, selvästi matalammalle tasolle. Silti heikon suhdannetilanteen vuoksi varsinkin yhteisöverojen tuotto jäänee ennako-odotuksia pienemmäksi.

Kustannusten nousu rasittaa hyvinvointialueiden lisäksi myös kuntia.

Odotettua voimakkaampi kustannusten nousu yhdistettynä verotuloihin liittyvään epävarmuuteen synkentää entisestään kuntien kuluvan vuoden vuosikatetta. Samaan aikaan kuntien investointitarpeet säilyvät korkealla. Varsinkin suurimmissa kaupungeissa kasvu pakottaa ylläpitämään ripeää investointitahtia. Mittavista omaisuusmyynneistä huolimatta kuntien nettoinvestoinnit näyttävät yltävän lähes edellisvuoden tasolle. Tulevina vuosina nettoinvestoinnit jatkavat nousevalla trendillä.

Lisähaastetta kuntatalouteen on tuonut korkotason nousu. Sote-uudistus puolitti kuntien käyttötalouden, mutta investointitarpeissa ja lainakannassa pudotus oli huomattavasti pienempi. Näin ollen rahoituskulujen osuus käyttötalouden menoista on sote-uudistuksen jälkeen rakenteellisesti kasvanut, mikä on myös voimistanut korkotason nousun vaikutuksia kuntatalouteen.

Korkea suojausaste on toistaiseksi pehmentänyt rahoituskulujen nousupainetta melko hyvin, mutta kohonnut korkotaso tulee lopulta väistämättä näkymään menotaloudessa. Rahoituskulujen nousua tasapainottavia leikkauksia on etsittävä muualta käyttötaloudesta. Paljon riippuu siitä, millä tahdilla Euroopan keskuspankki alentaa korkoja ja mille tasolle euroalueen korot pidemmällä aikavälillä asettuvat.

Vuosikatteen ennakoitua jyrkemmän heikkenemisen sekä nettoinvestointien arvioitua korkeamman tason yhteisvaikutuksesta kuntien rahoitusaliijäämä uhkaa kasvaa useilla sadoilla miljoonilla aiempaa arvioitamme suuremmaksi.

Kuntatalous säilyy myös tulevina vuosina selvästi alijäämäisenä. Kunnissa on kuitenkin jo reagoitu näkyvien heikkenemiseen ja mittavia säästöohjelmia on käynnistetty. Myös huomattavia veronkorotuksia on luvassa jo tänä syksynä. Talouden sopeuttamistoimista huolimatta alijäämät säilyvät vielä ensi vuonna suunnitteen kuluvan vuoden tasolla. Suurimpana syynä tähän ovat soten siirtolaskelmien tarkentumisten aiheuttamat valtionosuusleikkaukset, jotka supistavat valtionosuuksia vuosina 2025–2027 noin 450 miljoonalla eurolla. Myös ensi vuonna voimaan tulevan TE-uudistuksen lopullisiin kuntatalousvaikutuksiin liittyy edelleen paljon epävarmuutta.

Kuntien sopeutustoimien tulokset alkavat näkyä selvemmin vasta vuonna 2026.

Kuntien sopeutustoimet sekä taloussuhdanteen elpyminen alkavat voimakkaammin purra vasta vuonna 2026, jolloin odotamme kuntien rahoitusaliijäämän jo selvästi pienevän ja jatkavan alenevalla trendillä myös sen jälkeisinä vuosina.

Kuntarahoituksen suhdanne-ennusteesta vastaa yhtiön pääekonomisti, valtiotieteiden tohtori **Timo Vesala**. Vesalan näkemyksiin ajankohtaisista talousaiheista voi tutustua suhdanne-ennusteiden ja markkinakatsausten lisäksi myös Kuntarahoituksen Huomisen talous -podcastissa. Podcast löytyy Kuntarahoituksen [verkkosivuilta](#), [Spotifysta](#), [SoundCloudista](#) sekä [Applen](#) ja [Googlen](#) podcast-palveluista.

 [@TimoVesala](#) [Timo Vesala](#)

Kuntarahoituksen kuntatalousennusteen ja -analyysin tuottaa kunta- ja hyvinvointialueasiakkaiden asiakkuuspäällikkö **Mika Korhonen** yhteistyössä pääekonomisti Timo Vesalan kanssa. Korhonen luotsaa Kuntarahoituksella suosittua Talous & kunnat -tapahtumasarjaa sekä talouden ajankohtaiskatsausten verkkotapahtumia.

 [Mika Korhonen](#)